

Aan de cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer
CC Volgcommissie (SZW) en commissies EZK, BZK en de ministers

Amsterdam, 27 april 2020

Geachte cultuurwoordvoerders,

Op 28 april a.s. debatteert u over de supplettoire begroting van OCW en de aanvullende ondersteunende maatregelen voor de culturele en creatieve sector. De **taskforce culturele en creatieve sector**, waarin de Federatie Creatieve Industrie, Federatie Cultuur, de Creatieve Coalitie en Kunsten '92 zich hebben verenigd vanaf het moment dat de coronacrisis uitbrak, reikt u in deze brief enkele urgente overwegingen aan.

Allereerst willen wij u laten weten dat wij het kabinet zeer erkentelijk zijn voor de € 300 miljoen die beschikbaar is gesteld om de acute nood in onze sector te verlichten.¹ Tezamen met de door het kabinet genomen generieke maatregelen en de door de minister van OCW ingezette coulantemaatregelen ontstaat hierdoor voor de korte termijn lucht in met name de Rijksgesubsidieerde delen van de culturele sector.

De afgelasting van alle festivals en evenementen tot 1 september en het vooruitzicht van een langer durende anderhalve meter samenleving betekent dat de sector een inktzwart toekomstscenario ziet opdoemen. De anderhalve meter economie biedt geen rendabel *businessmodel* voor het overgrote deel van de markt, sterker nog: het zal extra kosten met zich meebrengen. De gevolgen voor de periode na 1 juni a.s. komen steeds meer in beeld en zijn ontluisterend voor musea, podiumkunsten (podia, producenten en festivals), de vele zzp'ers, creatieve bedrijven, erfgoedorganisaties, presentatie-instellingen, centra voor de kunsten en hun toeleveringsbedrijven. Niet alleen voor het Rijksgesubsidieerde deel, maar ook voor lokaal gefinancierde deel (60% van het totaal) en de creatieve industrie, met de evenementensector voorop. Het is van belang om nu het lange termijnperspectief onder ogen te zien. De culturele en creatieve sector behoort samen met horeca en toerisme tot de sectoren die de komende jaren het zwaarst getroffen zullen worden door de gevolgen van de crisis.²

Het CBS zette op 24 april jl. de cijfers nogmaals op een rij voor cultuur, recreatie en sport. Met een toegevoegde waarde van € 8 miljard³ heeft de sector grote impact op de economie van Nederland. Het is belangrijk om zich rekenschap te geven van het feit dat de gesubsidieerde sector maar een klein onderdeel is van het culturele veld. In ons land is de verwevenheid tussen meer in de markt opererende organisaties en gesubsidieerde instellingen groot. In de brief van 27 maart jl. maakt de minister van OCW onderscheid in gesubsidieerd, commercieel en hybride.⁴ Feitelijk is de gehele sector hybride, met een afwisselende mix van lokale, publieke, private en Rijksfinanciering. Dat levert ons een zeer divers palet aan grote en kleine bedrijven, kunstenaars, ontwerpers, ensembles en producenten op die met elkaar een unieke en krachtig opererende bedrijfstak in stand houden, met een sterk publiek draagvlak en een grote internationale uitstraling.

¹ Kamerbrief minister van Cultuur van 15 april 2020

² *Safeguarding Europe's Livelihoods: Mitigating the employment impact of COVID- 19*. McKinsey 2020

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2020/17/feiten-en-cijfers-over-de-cultuur-sport-en-recreatie>

⁴ Kamerbrief minister van Cultuur van 27 maart 2020

Als we de vitale delen van de culturele en creatieve sector door deze crisis heen willen helpen, is het noodzakelijk om breder te kijken dan alleen naar Rijkscultuurbeleid. Wij spreken in onze oproep nadrukkelijk ook de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Economische Zaken en Klimaat en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan, en wijzen op de belangrijke rol die de lagere overheden en met name de gemeenten hebben te vervullen in het behoud van de lokale infrastructuur.

Ter voorbereiding op uw debat op 28 april schetsen we in deze brief de problemen die wij zien, als ook mogelijke oplossingsrichtingen.

Stel gemeenten en provincies in staat om de lokale culturele infrastructuur in stand te houden.

Het overgrote deel van de culturele infrastructuur wordt gefinancierd door gemeenten en provincies. Musea, podia, erfgoed en cultuureducatie zien inkomsten wegvallen terwijl de kosten doorlopen. Het beschikbaar stellen van € 30 miljoen via de Rijksfondsen in de vorm van een matchingsregeling is belangrijk, maar niet voldoende op de middellange termijn. Nog los van de vraag of gemeenten op dit moment de mogelijkheid en middelen hebben om matching mogelijk te maken, is dit een fractie van het bedrag dat nodig is om de vitale delen van de lokale infrastructuur overeind te houden. Eén op vijf musea voorziet al vanaf volgende maand problemen met het doorbetalen van huren, de kunstencentra zien een inkomstenderving van € 11 miljoen per maand. Een inventarisatie onder podia leert dat al in de zomer bij een groot deel van de podia de reserves zijn uitgeput. Ook die van de grootste zalen. Een nadere rapportage daarover wordt op dit moment opgesteld.

- *We dringen er daarom op aan dat gemeenten en provincies door het Rijk in staat worden gesteld om extra ondersteuning te bieden en zo te voorkomen dat voor het einde van dit jaar vele vitale en cruciale instellingen en bedrijven omvallen. Compensatie van gedeerde inkomsten kan plaatsvinden door bijvoorbeeld kwijtschelding van huur, gemeentelijke belastingen en heffingen, of door middel van overbruggingsgaranties of aanvulling van het weerstandsvermogen.*
- *Op 24 april hebben het kabinet en de medeoverheden het startsein gegeven aan een regiegroep die de financiële gevolgen van de coronacrisis voor medeoverheden in kaart gaat brengen. De regiegroep moet een reëel beeld maken van de extra uitgaven en de gemiste inkomsten bij medeoverheden. Op korte termijn wordt gekeken hoe het kabinet medeoverheden al tegemoet kan komen. Het is van belang dat de problemen binnen de culturele en creatieve sector binnen de regiegroep geagendeerd worden.*

Houdt ook het niet-gesubsidieerde deel van de sector overeind.

De culturele en creatieve sector kent een groot deel niet-gesubsidieerde of slechts zeer beperkt gesubsidieerde instellingen die afhankelijk zijn van (vaak seizoensgebonden) publieksinkomsten. Zo wordt 60% van het totale aanbod op de Nederlandse podia geproduceerd door bedrijven en zzp'ers. Daarnaast is er de markt van evenementen en festivals die nu volledig is stilgevallen. Na investeringen in winter en voorjaar volgt de oogst in de zomer. En die is mislukt. De impact is enorm. Vrije producenten, beeldend kunstenaars, musici, acteurs, auteursrechthebbers, festivalondernemers en de evenementenindustrie verwachten een omzetsdaling naar vrijwel nihil. Ook hierover inventariseren wij actuele cijfers en prognoses. Bedrijven kunnen maar beperkt een beroep doen op de voorgestelde leenfaciliteiten bij Cultuur+Ondernemen.

Er zijn zeer grote zorgen bij architecten, gamebouwers, filmproducenten, fotografen, ontwerpers en in de mode en textiel. Producties worden stilgelegd en opdrachten teruggetrokken. Creatieven zien hun orderportefeuille opdrogen. De crisis werkt door in de ketens. Een deel van deze sector zal juist in de tweede helft van dit jaar hard geraakt worden. Wij pleiten voor actief opdrachtgeverschap door bijvoorbeeld opdrachten naar voren te halen die nu al uitgevoerd kunnen worden.

Zo kwam op het congres 'Nationale Dialoog Bouwcultuur' op 5 maart jl. de bijdrage van kunstenaars en creatieven aan ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming aan de orde. Ook de Rijksbouwmeester houdt hier een hartstochtelijk pleidooi voor. Bij de aan COVID-19 gerelateerde maatschappelijke en technische vraagstukken kan de culturele en creatieve sector een belangrijke rol spelen.

Wij dringen aan op een tweede noodpakket om grootschalige faillissementen, massaontslagen en kapitaalvernietiging tegen te gaan. Onze suggesties:

- *Verleng de NOW-regeling tot 1 januari 2021. Verruim de NOW-regeling* naar sectoren die ook na 1 september getroffen worden door de corona crisis.
- Creëer een overbruggingsfaciliteit met *ruimere leen- en garantiefaciliteiten* die ook voor niet-gesubsidieerde producenten, ondernemers en festivals groot genoeg en toegankelijk zijn zodat ze na de crisis nog kunnen bestaan en een doorstart kunnen maken.
- Overweeg *fiscale steunmaatregelen*, zoals de ophoging van het plafond van de Geefwet, taxshelters en aanpassingen in het urencriterium voor zelfstandig ondernemers.
- Verken en ondersteun wat het *Europees steunfonds* voor deze sector kan bieden. De creatieve en culturele sector behoort tot de zwaarst getroffen sectoren in Europa.
- *Verruim de TOGS-regeling* zodat meer creatieve ondernemers hier gebruik van kunnen maken, hef beperkingen zoals de vaste werkruimte op. Niet alle getroffen beroepen en deelsectoren vallen onder de TOGS. De regeling gaat nog te veel uit van doorlopende kosten, en niet van seizoenfluctuaties. Staatssteunregels knellen. Een nadere uitwerking van de SBI-codes die moeten worden toegevoegd volgt later deze week, in de brief die de taskforce dan aan de minister van EZK stuurt.

Voorkom dat werkenden tussen wal en schip vallen.

In de culturele en creatieve sector zijn arbeidsrelaties bovengemiddeld vaak atypisch en kwetsbaar. Ver voor de coronacrisis concludeerden de SER, de Raad voor Cultuur, Tweede Kamer en kabinet al dat de arbeidsmarktsituatie in de culturele en creatieve sector zorgwekkend is. Deze crisis maakt dit opnieuw pijnlijk zichtbaar. Op 16 april jl. meldde het CBS dat creatieve zzp'ers gemiddeld maximaal drie maanden zonder inkomen rond kunnen komen, ze hebben beperkte buffers.⁵

De Tweede Kamer nam op 12 maart jl. de motie Jetten c.s. aan, die inzet op een steunpakket voor de sector *omdat* het percentage freelancers in de cultuursector 60% bedraagt. Een deel van deze freelancers komt niet in aanmerking voor een uitkering. Stel u bij wijze van gedachtenexperiment voor dat uw inkomen van de ene op de andere dag wegvalt. Zonder wachtgeld. In bijgevoegde brief die de taskforce op 24 april jl. aan minister Koolmees schreef worden de knelpunten voor verschillende groepen freelancers toegelicht en worden handreikingen gegeven om deze knelpunten via de motie Van Dijk c.s. op te lossen.

Tot slot

We leven in een onwerkelijke tijd. COVID-19 raakt en ontwricht de gehele samenleving. Het virus zet het normale leven stil, plaatst de zorg onder enorme druk en raakt de economie keihard. In de culturele en creatieve sector zitten tienduizenden zzp'ers en flexwerkers van de ene op de andere dag zonder werk. Bedrijven en instellingen vrezen voor faillissement en sluiting.

⁵ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/16/1-op-de-5-zelfstandigen-schatte-buffer-in-2019-op-hooguit-3-maanden>

De impact op de samenleving is groot: mensen zijn bang of onzeker, soms eenzaam en vragen zich af hoe we hier weer bovenop komen. In deze moeilijke periode is de waarde van kunst, cultuur, creativiteit en ontwerp voor de samenleving elke dag opnieuw zichtbaar. Miljoenen kinderen en volwassenen missen het om samen met anderen invulling te geven aan eigen creativiteit: bij de muziekschool, het koor, de fotoclub, schilderles en nog veel meer. Miljoenen bezoekers zien hun festival, concert, museumbezoek of cultuurevenement dit jaar in het water vallen en missen het gevoel van de gezamenlijke ervaring en een andere blik op de wereld.

Maar hoewel de podia leeg zijn, evenementenlocaties uitgestorven en de deuren van theaters, musea, kunstencentra en erfgoedlocaties gesloten, staat de culturele en creatieve sector niet stil. Ook in deze tijd vindt creativiteit wege om bij te dragen aan vernieuwing, verbinding, troost en hoop. Wij willen met alles waar we voor staan bijdragen aan de herstart van onze samenleving. En zoeken naar oplossingen voor de grote uitdagingen in de moeilijke periode die voor ons ligt.

Met vriendelijke groet, namens

Taskforce culturele en creatieve sector

Federatie Creatieve Industrie
Federatie Cultuur
Creatieve Coalitie
Kunsten '92

A handwritten signature in blue ink, consisting of a vertical oval shape on the left and a horizontal line extending to the right, with a small loop at the end.

Jan Zoet, voorzitter